

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

**КАТЕДРА ПО ПРОПЕДЕВТИКА НА ХИРУРГИЧЕСКИТЕ
БОЛЕСТИ**

ПРОГРАМА

ПО

ОБЩА И ОПЕРАТИВНА ХИРУРГИЯ

Приета на Катедрен съвет № 5 на 11.07.2022 г.

Утвърдена на Факултетен съвет с Протокол №7 /13.07.2022 г.

УЧЕБЕН ПЛАН

Дисциплина	Изпит в семестър	Аудиторна заетост				Кредити извън-аудиторна заетост	Общо кредити	Часове по години и семестър	
		Всичко	Лекции	Упражнения	Кредити			III година	
Обща и и оперативна хирургия	VI					3.5	9.0	V	VI
		165	75	90	5.5			3/4	2/2

Наименование на дисциплината:

„Обща и оперативна хирургия“

Вид на дисциплината съгласно ЕДИ:

Задължителна

Ниво на обучение:

Магистър /М/

Форми на обучение:

Лекционен курс и практически упражнения

Курс на обучение: III година

Хорариум:

75 часа лекции, 90 часа упражнения

Помощни средства за преподаване:

мултимедия

Форми на оценяване:

текущ контрол и семестриален изпит

Формиране на оценката:

тест, писмен въпрос, практичен и устен изпит

Аспекти при формиране на оценката:

практически знания и умения

Семестриален изпит:

III курс

Държавен изпит:

след VI семестър

Водещи преподаватели:

доц. Е. Мошеков, дм, проф. Б. Сакакушев, дм, проф. Стефанова, дм, доц. Н. Белев, дм, доц.

Дж. Чакърров, дм, доц. Е. Зънзов, дм, проф. Анастасов, дмн, д-р Б. Атанасов, дм

Катедра:

Пропedeutика на хирургическите болести

АНОТАЦИЯ:

Дисциплината Пропедевтика на хирургическите болести има за задача да запознае студентите от специалност „медицина” с теоретично приложените достижения на съвременната наука на хирургичните заболявания - закономерностите и механизмите на възникване, развитие и проявата им, както и основните методи на клинично изследване при хирургично болни. Освен изучаване на семиотиката на хирургичните заболявания, целта на обучението е овладяване на методиката на местното изследване на хирургично болния въз основа на подробна анамнеза, задълбочен клиничен преглед, плануване, извършване и оценка на различни параклинични изследвания. Изграждането на хирургичната диагноза при пациента се обосновава от анализа на установените хирургични симптоми и синдроми, съчетани с най-важните клинични белези.

Основен аспект при обучението на студентите по хирургична пропедевтика е работата при леглото на болния – усъвършенстване на методиката на общуване с пациента, усвояване техниката на физикалните методи на изследване до степен на откриване патологичните изменения. В хода на обучение влизат в съображение и най-съвременни форми – интерактивно обучение, проблемно обучение, работа с макети, модели, видеофилми, специализирани софтуерни компютърни програми.

Анализът и оценката на получените резултати от курса на обучение по хирургична пропедевтика се осъществява посредством комбинирани методи на текущ и окончателен контрол – семинари, тестове, писмен, практичен и устен изпит.

Целта на обучението по пропедевтика на хирургическите болести е въз основа на рационалното комбиниране на традиционните, доказани методи на обучение със съвременни такива да се постиганат оптимални резултати – усвояване и усъвършенстване методиката на местно изследване на хирургично болния, създаване на критично клинично мислене у студентите, което е необходима предпоставка за терапевтичните дисциплини на следващия етап на обучение.

ЦЕЛ НА ДИСЦИПЛИНАТА: Овладяване на физикалните клинични и параклинични методи на изследване при хирургично болния, усвояване на основни познания по семиотика, основните хирургични операции и придобиване на технически умения за извършване на хирургичните манипулации.

ЗАДАЧИ НА ДИСЦИПЛИНАТА: Придобиване на теоретични клинични познания и основни практически хирургически умения по съдържанието на учебната програма.

МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ :

- Лекционно изложение
- Практически упражнения
- Семинарни дискусии
- Тестово текущо семестриално изпитване
- Ролеви игри и упражнение /тренинг/ на умения на макети, модели и реални пациенти

ТЕХНИЧЕСКИ СРЕДСТВА И ПОСОБИЯ ПРИЛАГАНИ В ОБУЧЕНИЕТО :

- Работа с реални пациенти и всички специфични хирургически консумативи и апаратура, свързани с лечението им в стационара, операционната и приемно-консултативните кабинети – игли, спринцовки, инфузионни системи, инфузомати, аспирационни системи, с-ми за подаване на кислород, катетри, сонди, дренажи, превързочни материали, тест-серуми и пособия за кръвопреливане, хирургични инструменти, кугел, операционно оборудване – маси, лампи, коагулатори и др.

- Съвременно оборудвани учебни зали със смарт телевизори, мултимедиен прожекционен апарат със съгваем презентационен екран, лаптоп, дигитална видеокамера, компютърна техника, щрайб проектор, специализирани софтуерни компютърни програми, мултимедийни презентации на PowerPoint за всяко упражнение и видеофилми на диск или флашка, работа с модели, макети, илюстрационни табла.

КОНТРОЛ И ОЦЕНКА:

Текущ контрол:

- входящи тестове и колоквиуми по раздели на учебната програма
- докладване и обсъждане на клинични случаи
- демонстрации на местните методи на изследване на хирургично болния
- демонстрации на усвоени хирургични манипулации

Краен контрол:

- входящ тест
- практически изпит
- писмен изпит по теми от учебната програма

МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ НА ЗНАНИЯТА:

- тестове
- обсъждане на случаи
- демонстрации на придобити умения

ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ КОМПЕТЕНЦИИ

Теоретични знания

- запознаване с методологията и спецификата на изследване на хирургично болния
- запознаване с достижения на съвременната наука на хирургичните заболявания-закономерностите и механизмите на възникване, развитие и проявата им, както и основните методи на клинично изследване при хирургично болни
- изучаване на семиотиката на хирургичните заболявания
- изграждането на хирургичната диагноза при пациента, обоснована от анализа на установените хирургични симптоми и синдроми, съчетани с най-важните клинични белези

Практически умения

- овладяване на методиката на местното физикално изследване на хирургично болния въз основа на подробна анамнеза и задълбочен клиничен преглед
- извършване и оценка на различни параклинични изследвания
- овладяване на основни хирургични манипулации – инжекции, катетеризации, поставяне на сонди, превръзки, определяне на кръвни групи и други

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ЗА ЛЕКЦИИТЕ

ПО ПРОПЕДЕВТИКА НА ХИРУРГИЧЕСКИТЕ БОЛЕСТИ

На студентите от III курс медицина на учебната 2022/2023 година

1. Предмет и история на хирургията
2. Антисептика
3. Асептика

4. Артериална недостатъчност. Гангрени
5. Венозна и лимфно-съдова недостатъчност
6. Вродени заболявания
7. Местна анестезия
8. Закрити травми. Класификация
9. Открити травми. Рани
10. Заздравяване и лечение на раните
11. Химически и физически травми
12. Хирургична инфекция. Класификация
13. Местна хирургична инфекция
14. Обща хирургична инфекция. Сепсис
15. Анаеробна, газова и гнилостна инфекции
16. Тетанус
17. Актиномикоза и ехинококоза
18. Язви и фистули
19. Кръвотечение
20. Кръвоспиране
21. Кръвопреливане
22. Предоперативни изследвания и оценка на риска при хирургично болни
23. Предоперативна подготовка при хирургично болни
24. Класификация на туморите
25. Морфология и биология на туморите. Преканцерози
26. Диагностика и лечение на туморите
27. Онкологична хирургия. Общи принципи
28. Следоперативен период и усложнения
29. Хирургична операция - показания, тактика, видове
30. Хирургични манипулации и операции
31. Трансплантация на тъкани и органи
32. Ендоскопична хирургия. Мининвазивна хирургия
33. Термични травми. Изгаряне
34. Измръзване. Общо охлаждане
35. Пластично-възстановителна хирургия.

ЛЕКЦИЯ № 1 - 2 часа. Предмет и история на хирургията
- Кратки исторически данни за развитието на хирургията. Хирургията в България.

ЛЕКЦИЯ № 2 - 2 часа. Антисептика

- Антисептика. Исторически данни.
- Средства за постигане на антисептиката.

ЛЕКЦИЯ № 3 - 2 часа. Асептика

- Исторически данни. Устройство на операционен блок.

ЛЕКЦИЯ № 4 – 2 часа. Артериална недостатъчност. Гангрени.

- остра и хронична артериална недостатъчност, причини и симптоми.
- гангрени – видове – артериална, венозна, влажи и сухи.

ЛЕКЦИЯ № 5 – 2 часа. Венозна и лимфно-съдова недостатъчност.

- Остър повърхностен и дълбок тромбофлебит.
- Постфлебитен синдром. Варикозна болест.
- Остър и хроничен лимфедем. Лимфангит. Лимфаденит

ЛЕКЦИЯ № 6 - 2 часа. Вродени заболявания

- Тератогенни фактори. Пренатална диагностика.
- Основни принципи на хирургическото лечение на вродените болести.
- Вродени заболявания на главата и шията.
- Вродени заболявания на храносмилателния тракт

ЛЕКЦИЯ № 7 - 2 часа. Местна анестезия

- Видове, лекарствени средства, показания
- Техника на извършване, усложнения.

ЛЕКЦИЯ № 8 - 2 часа. Закрити травми.Класификация

- Определение за травма и травматизъм. Видове травми. Класификация.
- Закрити механични травми. Контузия. Компресия. Травматична токсикоза (Кръш-синдром).
- Травматичен деколман
- Закрити травми на глава. Комоцио, контузио, компресио церебри
- Закрити гръдни и коремни травми

ЛЕКЦИЯ № 9 - 2 часа. Открити травми. Рани

- Контузна и разкъсно – контузна рана
- Порезна рана. Рана от ухапване
- Огнестрелна рана. Прободна рана

ЛЕКЦИЯ № 10 - 2 часа. Заздравяване и лечение на раните

- Заздравяване на рани – първично, вторично. Шев на рани. Видове. Ръбец.
- Лечение на рани. Принципи при лечение на раните
- Следоперативни усложнения на раната

ЛЕКЦИЯ № 11 - 2 часа. Химически и физически травми

-Изгаряне от киселини и основи и други химически агенти, повреди от ел. ток

ЛЕКЦИЯ № 12 - 2 часа. Хирургична инфекция. Класификация

- Класификация на хирургичната инфекция. Причинители на хирургични инфекции. Остра гнойна инфекция – абсцес. Остра гнойна инфекция – флегмон. Хронична гнойна инфекция

ЛЕКЦИЯ № 13 - 2 часа. Местна хирургична инфекция

- Абсцес, флегмон

- Остра гнойна инфекция – хронична гнойна инфекция.

- Гнойни инфекции на кожата и нейните придатъци - фоликулит, фурункул, карбункул, хидрозаденит.

ЛЕКЦИЯ № 14 - 2 часа. Обща хирургична инфекция. Сепсис

- класификация, етиология, патогенеза

- клиника, диагностика и лечение. Абдоминален сепсис.

ЛЕКЦИЯ № 15 - 2 часа. Анаеробна, газова и гнилостна инфекции

- етиология, патогенеза, клиника и диагностика

- местни и общи симптоми

ЛЕКЦИЯ № 16 - 2 часа. Тетанус

- етиология, патогенеза, клиника- симптоми и клинични форми, профилактика.

ЛЕКЦИЯ № 17 - 2 часа. Актиномикоза и ехинококоза

- актиномикоза- причинители, клинични форми, основни симптоми, основни диагностични методи

- ехинококоза – клинични форми, биологичен цикъл, симптоми и диагностика

ЛЕКЦИЯ № 18 - 2 часа. Язви и фистули

- Етиология. Класификация

- видове язви и фистули, клинични симптоми и диагностични методи

ЛЕКЦИЯ № 19 - 2 часа. Кръвотечение

- определение, класификация, патофизиология, клинична картина, лечение.

ЛЕКЦИЯ № 20 - 2 часа. Кръвоспиране

- Временно и дифинитивно кръвоспиране. Методи

ЛЕКЦИЯ № 21 - 2 часа. Кръвопреливане

- история, система АВО и резус система /Rh/. Определяне на кръвни групи. Процедура на кръвопреливането. Избор на дарителска кръв за кръвопреливане.

- показания и противопоказания за кръвопреливане. Клинични прояви на имунните и хемолитичните реакции. Грешки и усложнения при кръвопреливане

- действие на прелятата кръв. Видове кръвопреливане. Показания и противопоказания за кръвопреливане. Кръвни продукти

ЛЕКЦИЯ № 22 - 2 часа. Предоперативни изследвания и оценка на риска при хирургично болни

- рутинни и специфични изследвания – хематологични, ендоскопични, образни.
- скали за оценка на анестезиологичния и оперативен риск.

ЛЕКЦИЯ № 23 – 2 часа. Обща и специфична предоперативна подготовка на хирургичния пациент.

- специфична и системна подготовка на хирургично болен при планови и спешни операции.

ЛЕКЦИЯ № 24 - 2 часа. Класификация на туморите

- Клинична класификация на злокачествените тумори. TNM – система. Основни апаратни и инструментални методи. Морфологична диагностика. Туморни маркери.
- Доброкачествени и злокачествени новообразувания от епителен произход.
- Доброкачествени и злокачествени новообразувания от съединителна тъкан.
- Смесени тумори.

ЛЕКЦИЯ № 25 - 2 часа. Морфология и биология на туморите. Преканцерози

- Морфология и биология на туморния растеж. Преканцерози. Паранеопластични синдроми

ЛЕКЦИЯ № 26 - 2 часа. Диагностика и лечение на туморите

- Ранна диагностика на злокачествените заболявания, скринингови методи, тестове за ранна диагностика.

ЛЕКЦИЯ № 27 - 2 часа. Онкологична хирургия. Общи принципи

- Епидемиология на злокачествените новообразования. Биология на малигнената трансформация.

ЛЕКЦИЯ № 28 - 2 часа. Следоперативен период и усложнения

- Следоперативни усложнения – хирургични, белодробни, сърдечно-съдови, бъбречни, на храносмилателния тракт, чернодробни, хепаторенален синдром.

ЛЕКЦИЯ № 29 - 2 часа. Хирургична операция

- класификация. Видове операции според срока на извършване, сложността, локализация. Едноетапни, многоетапни. Хибридни операции.
- показания, тактика, видове

ЛЕКЦИЯ № 30 - 2 часа. Хирургични манипулации и операции

- определения, видове.

- Основни манипулации в хирургията. Пункция – видове, показания, техника. Пункция на съдове и анатомични кухини.
- Основни манипулации в хирургията. Пункция на новосформирани кухини – абсцес (горещ и студен) и хематом. Сондиране – видове, показания, техники.
- Томия. Стомия.
- Инцизия. Екцизия. Трепанация.
- Анастомоза. Байпас.
- Резекция. Ектомия. Ампутация.

ЛЕКЦИЯ № 31 - 2 часа. Трансплантация на тъкани и органи

- Трансплантология – определение, терминология. Трансплантация на тъкани.
- Трансплантация на органи – бъбрек, сърце, черен дроб, бели дробове, панкреас и др.

ЛЕКЦИЯ № 32 - 2 часа. Ендоскопска хирургия. Мининвазивна хирургия

- История, развитие, принципи. Предимства и недостатъци. Необходима апаратура и инструментариум. Видове лапароскопски операции.
- Показания. Противопоказания. Видове операции при горна и долна ендоскопия на ГИТ. Други видове ендоскопски операции – бронхоскопски, артроскопски и др.

ЛЕКЦИЯ № 33 - 2 часа. Термични травми. Изгаряне.

- Определение, етиология, патогенеза, определяне на повърхността, фази
- Клинична еволюция и видове лечение - консервативно и оперативно.

ЛЕКЦИЯ № 34 - 2 часа. Измръзване

- Определение, видове, степени, прояви, фази, клинични симптоми, общо охлаждане
- Лечение - консервативно и оперативно, реанимация.

ЛЕКЦИЯ № 35 - 2 часа. Пластично-възстановителна хирургия.

- Основни оперативни техники и видове операции. Показания.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ЗА ПРАКТИЧЕСКИТЕ УПРАЖНЕНИЯ

ПО ПРОПЕДЕВТИКА НА ХИРУРГИЧЕСКИТЕ БОЛЕСТИ

За Студенти от III курс медицина на учебната 2022/2023 година

1. Запознаване с клиничната база. Анамнеза
2. Обективно и параклинично изследване на хирургично болния.
3. Общ и локален хирургичен статус.
4. Антисептика.

5. Асептика и видове стерилизация.
6. Изследване на кожа и лигавици.
7. Изследване на артериална система.
8. Изследване на лимфно-венозна система.
9. Изследване на глава и шия.
10. Изследване на млечна жлеза.
11. Изследване на гръден кош и гръбначен стълб.
12. Изследване на бял дроб и медиастинум.
13. Изследване на корем. Оглед. Граници и области.
14. Изследване на корем. Палпация.
15. Изследване на корем. Перкусия и аускултация.
16. Изследване на коремни органи.
17. Сондиране и промивка на стомах. Горна ендоскопия.
18. Изследване на ингвино-феморална област.
19. Изследване на перинеума, ануса и ректума.
20. Изследвания и манипулации на колона и ректума. Долна ендоскопия.
21. Физикално изследване на урологично болен.
22. Инструментални урологични изследвания и манипулации.
23. Анамнеза и статус при онкологично болен.
24. Критерии и характеристики при локално изследване на тумор.
25. Параклинично и хистологично верифициране на туморите. Стадиране.
26. Изследване на болен с гнойна инфекция на меките тъкани. Язва и фистула.
27. Определяне на кръвни групи.
28. Изследване на болен с травма
29. Изследване на болен с кръвотечение
30. Превръзки и манипулации в превързочна зала
31. Изследване на болен с термична травма.
32. Основни хирургични манипулации - инжекции, инфузионни системи.
33. Предоперативна подготовка и изследване на хирургично болен.
34. Следоперативен период и усложнения.
35. Хирургична операция – определение, тактика.
36. Видове хирургични операции – терминология.
37. Разединяване и съединяване на тъкани. Хемостаза.
38. Операции на глава, гръден кош и крайници.
39. Операции на корема.

40. Дезмургия. Превръзки на глава и шия.
41. Дезмургия. Превръзки на гръден кош и крайници.
42. Лепливи и гипсови превръзки.
43. Конвенционални хирургични инструменти – видове.
44. Специфичен инструментариум – съшиватели, лапароскопски и ендоскопски инструменти.
45. Обща оперативна техника – принципи.

УПРАЖНЕНИЕ № 1 – 2 часа. Запознаване с клиничната база. Анамнеза.

1. Запознаване с клиничната база:
  - Стационар - сектори/предоперативен, следоперативен/реанимация/ и колопроктологичен със септичен/
  - Контингент болни - планови - спешни, асептични – септични, тежко – леко болни
  - Операционен блок – устройство, принципи на работа
  - Приемно-консултативен кабинет – планов и спешен
2. Анамнеза – видове, последователност и методика на снемане на хирургична анамнеза

УПРАЖНЕНИЕ № 2 – 2 часа. Обективно и параклинично изследване на болния.

1. Обективно изследване на болния – физикални методи на изследване – инспекция, палпация, перкусия, аускултация.
2. Лабораторни и апаратни изследвания – ендоскопични и образни

УПРАЖНЕНИЕ № 3 – 2 часа. Общ и локален хирургичен статус.

1. Общ статус – пол, възраст, ръст, тегло, телосложение, охраненост, тургор, лице, температура, съзнание
2. Локален хирургичен статус – описание на хирургичната находка

УПРАЖНЕНИЕ № 4 – 2 часа. Антисептика

1. Устройство на операционния блок
2. Принципи и видове антисептика на операционната зала, операционния екип, пациента и оперативното поле
3. Правила за работа в асептична среда.

УПРАЖНЕНИЕ № 5 – 2 часа. Асептика и видове стерилизация

1. Подготовка и стерилизация на операционно бельо, превързочни материали, консумативи, инструментариум.
2. Видове стерилизатори и режими на работа

УПРАЖНЕНИЕ № 6 – 2 часа. Изследване на кожа и лигавици

1. Изследване на кожа – цвят, белези, обриви, отоци
2. Изследване на лигавици – цвят, повърхност

УПРАЖНЕНИЕ № 7 – 2 часа. Изследване на артериална система

1. Остра и хронична артериална недостатъчност
2. Изследване на пулс – оглед, палпация, аускултация
3. Неинвазивни и инвазивни артериални диагностични процедури.

УПРАЖНЕНИЕ № 8 – 2 часа. Изследване на лимфно-венозна система

1. Варикозна болест, тромбофлебит и хронична венозна недостатъчност
2. Местно изследване на долните крайници- оглед, палпация, статично и динамично изследване при варици и ХВН.
3. Съдов доплер и флебография.
4. Изследване на лимфна система – лимфни възли – оглед, палпация, пункция.

УПРАЖНЕНИЕ № 9 – 2 часа. Изследване на глава и шия

1. Граници, области, форма, анатомични точки и линии на лицето и окосмената част на главата.
2. Изследване при шийна аденопатия - групи лимфни възли
3. Изследване на паротидна и щитовидна жлеза, кисти, фистули

УПРАЖНЕНИЕ № 10 – 2 часа Изследване на млечна жлеза

1. Лимфни басейни и възли на млечната жлеза
2. Изследване на тумор на млечната жлеза – оглед, палпация, критерии – локализация, големина, форма, повърхност, консистенция, болезненост, подвижност
3. Съвременни лабораторни и образни изследвания

УПРАЖНЕНИЕ № 11 – 2 часа. Изследване на гръден кош и гръбначен стълб

1. Физикално изследване – граници, области и линии

2. Изследване при контузия на гръден кош и ребрена фрактура
3. Образни и инвазивни изследвания на гръдния кош

УПРАЖНЕНИЕ № 12 – 2 часа Изследване на бял дроб и медиастиnum

1. Физикално изследване на бял дроб – патологични феномени при перкусия и аускултация
2. Образни и ендоскопски изследвания на дихателна система и медиастиnum

УПРАЖНЕНИЕ № 13 – 2 часа. Изследване на корем. Оглед. Граници и области.

1. Изследване на корем – граници, области
2. Изследване на корем – оглед – статично и динамично изследване

УПРАЖНЕНИЕ № 14 – 2 часа. Изследване на корем. Палпация.

1. Изследване на корем – палпация – видове, повърхностна и дълбока, техника.
2. Ред и последователност при палпацията на корема

УПРАЖНЕНИЕ № 15 – 2 часа. Изследване на корем. Перкусия и аускултация.

1. Перкусия на корем – техника, последователност
2. Физиологични и патологични аускултаторни феномени
3. Аускултация на корем – физиологична и патологична чревна перисталтика

УПРАЖНЕНИЕ № 16 – 2 часа. Изследване на коремни органи.

1. Проекции на органите върху предната кремна стена.
2. Болезнени точки и зони при заболявания на различните коремни органи.
3. Образни, ендоскопични и лапароскопични изследвания и манипулации на коремните органи.
4. Диагностична лапаротомия – показания.

УПРАЖНЕНИЕ № 17 – 2 часа. Сондиране и промивка на стомах. Горна ендоскопия.

1. Поставяне на стомашна сонда и промивка на стомаха – показания, техника.
2. Поставяне и фиксиране на назогастрична сонда за продължителна стомашна аспирация – показания, техника.
3. показания и техника на поставяне на сондата на Сенгстакен – Блякмор
4. Фиброгастроскопия – подготовка, основни индикации и техника на извършване.

УПРАЖНЕНИЕ № 18 – 2 часа. Изследване на ингвино-феморална област.

1. Хернии – ингвинална и феморална – елементи – херниален сак, херниална шийка, херниално съдържимо.
2. Определяне на големината, формата и консистенцията на херниалния сак.
3. Определяне размерите на херниалния отвор, репонIBILност на херниалното съдържимо.
4. Усложнения на херниите.
5. Диференциална диагноза на заболяванията в ингвинофеморалната област – хернии, аденопатии, съдови заболявания и др.

УПРАЖНЕНИЕ № 19 – 2 часа. Изследване на перинеума, ануса и ректума.

1. Подготовка на болния за изследване, положение на болния, оглед, палпация.
2. Ректално туширане – техника.
3. Най-чести прояви и симптоми на аноректалните заболявания.

УПРАЖНЕНИЕ № 20 – 2 часа. Изследвания и манипулации на колона и ректума.

Долна ендоскопия.

1. Аноскопия, ректороманоскопия, фиброколоноскопия и биопсия. Иригография. Периректална ехография.
2. Индикации и техника на поставяне на газова тръба.
3. Клизми – видове, показания, техника.

УПРАЖНЕНИЕ № 21 – 2 часа Физикално изследване на урологично болен

1. Изследване на бъбреци – техника на палпацията, сукусио реналис.
2. Изследване на пикочния мехур – палпация и перкусия при глобус везикалис.
3. Изследване на външни полови органи при мъжа.
4. Най-чести субективни симптоми и клинични белези при заболявания на пикочо-отделителната система.

УПРАЖНЕНИЕ № 22 – 2 часа. Инструментални урологични изследвания и манипулации.

1. Катетеризация на пикочен мехур – показания, техника, видове катетри.
2. Ендоскопия на ПОС.
А/ Цистоскопия – показания, техника; цистоскопична находка и манипулации
Б/ Други ендоскопични изследвания на ПОС.

3. Ехографски, рентгенологични и радиологични методи на изследване на ПОС.
4. Бъбречна биопсия, биопсия на пикочен мехур и простатна жлеза

УПРАЖНЕНИЕ № 23 – 2 часа. Анамнеза и статус при онкологично болен.

1. Основни критерии при клиничното изследване на болен с тумор.
А/симптоми – продължителност на растежа, болка, консумативен синдром, функциолеза.
Б/клинични белези – общи – кахексия, анемия, иккер.
- локални – големина, форма, повърхност, граници, подвижност, консистенция, болезненост.
- регионална аденопатия, метастази.
В/вторични промени – възпалителни, обструктивни, кървене и др.
Г/рецидиви

УПРАЖНЕНИЕ № 24 – 2 часа. Критерии и характеристики при локално изследване на тумор.

1. Локална клинична презентация на тумори от различни органни системи
2. Палпаторни клинични белези - големина, форма, повърхност, граници, подвижност, консистенция, болезненост.
3. Регионална аденопатия и локални метастази.

УПРАЖНЕНИЕ № 25 – 2 часа. Параклинично и хистологично верифициране на туморите. Стадиране.

1. Основни параклинични изследвания-кръв и урина, образни изследвания, ендоскопични изследвания
2. TNM - класификация на туморите. Грейдинг (G) и стадиране. Видове биопсии.
3. Видове тумори, според тъканен произход. Хистологични особености.

УПРАЖНЕНИЕ № 26 – 2 часа Изследване на болен с гнойна инфекция на меките тъкани. Язва и фистула.

1. Основни белези на местния възпалителен процес. Видове гнойници.
2. Клинични особености на местното изследване при гнойници на дланта, пръстите и стъпалата.
3. Вземане и изпращане на раневи секрет за микробиологично изследване, антибиограма.

4. Основни принципи на лечение на гнойните процеси на меките тъкани.
5. Изследване на болен с фистула – видове, техника на изследване
6. Изследване на болен с язва – видове язви - трофични, варикозни

УПРАЖНЕНИЕ № 27 – 2 часа. Определяне на кръвни групи.

1. Видове кръвни групи и принципи на изследване с тест серуми и тест еритроцити
2. Подготовка и техника на изследването.
3. Отчитане на резултатите и определяне на кръвната група на болния

УПРАЖНЕНИЕ № 28 – 2 часа. Изследване на болен с травма.

1. Преценка за подхода при болен с тежка травма.
2. Приоритети при болен с тежка травма – основни жизнени функции – дишане и циркулация; протекция на гръбначния мозък.
3. Първоначална оценка при болен с тежка травма – анамнеза, обективно изследване, образни и други изследвания.
4. Особености при системното изследване на травматично болен – глава и шия, гръден кош, корем и крайници.

УПРАЖНЕНИЕ № 29 – 2 часа. Изследване на болен с кръвотечение.

1. Определяне вида на кръвотечението /капилярно, венозно, артериално/, интензивността на кръвенето и степента на кръвозагубата.
2. Спешни мерки при болен с остро кръвотечение.
3. Видове изкуствена хемостаза – провизорна хемостаза.
4. Основни принципи, начини и техники на временното кръвоспиране – в източника на кръвене и индиректни методи.

УПРАЖНЕНИЕ № 30 - 2 часа Превръзки и манипулации в превързочна зала.

1. Превръзки на защити асептични рани, сваляне на конци – срокове и способности
2. Превръзки на отворени гнойни рани – локално приложение на антисептици и антибиотици, тоалет на раната, поставяне и подмяна на дренажни системи.

УПРАЖНЕНИЕ № 31 – 2 часа. Изследване на болен с термична травма.

1. Оценка на пациент с изгаряне – болестта изгаряне и фази. Местни поражения.
2. Методи за определяне процента, стадия и степента на изгаряне.
3. Основни принципи на поведение при пациент с термичен шок.

4. Хирургична обработка на поражения от изгаряне.

УПРАЖНЕНИЕ № 32 – 2 часа. Основни хирургични манипулации - инжекции, инфузионни системи.

1. Видове инжекции – подготовка и техника
2. Подготовка и включване на инфузионна система – венепункция, включване на система, дозиране на инфузията

УПРАЖНЕНИЕ № 33 – 2 часа. Предоперативна подготовка и изследване на хирургично болен.

1. Предоперативни изследвания – параклиничен минимум; разширени амбулаторни и стационарни предоперативни изследвания.
2. Предоперативна оценка на болния съобразно вида и обема на операцията.
3. Годност на болния за операция – анестезиологичен и оперативен риск; групи болни с висок риск за периперативни усложнения.
4. Обща и специфична подготовка на болния за операция.

УПРАЖНЕНИЕ № 34 – 2 часа. Следоперативен период и усложнения.

1. Видове следоперативни усложнения.
А/ анестезиологични – системни – дихателни, сърдечни, бъбречни.
Б/ общи оперативни – ранни и късни – кървене и инфекция.
2. Диагностика и поведение при най-честите следоперативни проблеми; болка, фебрилитет, тахикардия, диспнея и тахипнея, колапс, гадене и повръщане, олигурия, иктер, промени в съзнанието.
3. Следоперативни усложнения на храносмилателния тракт: продължителна следоперативна чревна пареза, илеус, инсуфициенция на анастомозата, абсцес, перитонит, фистула, остра чревна исхемия, констипация и др.

УПРАЖНЕНИЕ № 35 – 2 часа. Хирургична операция – определение, тактика.

1. Хирургична операция – определение.
2. Видове операции съобразно срока на извършване, обема, сложността, етапа, микробната среда, резултата.
3. Хирургична тактика – избор на вид операция при пациента

УПРАЖНЕНИЕ № 36 – 2 часа. Видове хирургични операции – терминология.

1. Видове операции – томия, либерация, резекция, ексцизия, екстирпация, ектомия
2. Видове операции – реституция, анастомоза, пластика, пексия

УПРАЖНЕНИЕ № 37 – 2 часа. Разединяване и съединяване на тъкани. Хемостаза.

1. Последователност при разединяването на тъканите, техника, инструментариум
2. Съединяване на тъканите – последователност, способности, инструментариум
3. Хемостаза – видове – спонтанна и артефициална; провизорна и дифинитивна
4. Методи за временна и окончателна хемостаза

УПРАЖНЕНИЕ № 38 – 2 часа. Операции на глава, гръден кош и крайници.

1. Операции на меките тъкани на главата, органите и лицето - пластични, реконструктивни, естетични
2. Операции на черепа – пункции, трепанации
3. Операции на гръдния кош – дихателна, сърдечно-съдова система, хранопровод, медиастиnum
4. Операции на крайниците – пръстите и дланите – инцизии на гнойници.
5. Операции на меките тъкани, съдовете, нервите, сухожилията, ставите и костите на крайниците, ампутации.

УПРАЖНЕНИЕ № 39 – 2 часа . Операции на корема.

1. Операции на коремната стена.
2. Операции на перитонеума и коремните органи – видове достъпи.
3. Операции на ретроперитонеалното пространство, урологични операции.
4. Съчетани операции на гръдната и коремната кухина.
5. Основни принципи на хирургичната трансплантация – специфични органи трансплантанти; практически проблеми на трансплантацията – мозъчна смърт, източници, съгласие на донора, запазване на донора и транспорт.

УПРАЖНЕНИЕ № 40 – 2 часа. Дезмургия. Превръзки на глава и шия.

1. Превръзки – видове, материали.
2. Бинтови превръзки – методи и правила на бинтоване.
3. Превръзки на долен крайник – спика, тесудо, долабра, инволуцио.
4. Превръзки на долен крайник – тазобедрена област, бедро, коляно, подбедрица, стъпало и пръсти.
5. Бинтови превръзки на гръдния кош – суспенсориум маме, спика хумери.

УПРАЖНЕНИЕ № 41 – 2 часа Дезмургия. Превръзки на гръден кош и крайници.

1. Спика хумери и суспенсориум маме
2. Спика, тестудо и долабра на горни и долни крайници

УПРАЖНЕНИЕ № 42 – 2 часа. Лепливи и гипсови превръзки.

1. Видове съвременни лепливи превръзки. Техника на дезмургията
2. Гипсови превръзки – подготовка, общи принципи на техниката и видове гипсови превръзки/ гипсови шини, циркулярни гипсови превръзки/.

УПРАЖНЕНИЕ № 43 – 2 часа. Конвенционални хирургични инструменти – видове.

1. Инструменти за разединяване на тъканите – скалпел, ножици, ампутационен нож, остеотоми, електрокнож, ултразвуков скалпел и др.
2. Екартьори – видове, техника на поставяне и екартиране
3. Захващащи инструменти
  - Хемостатични инструменти – терие, кохер, пеан, москито
  - Клампи – твърди, меки
  - Пинцети – хирургични, анатомични
  - Иглодържатели
4. Други инструменти – сонди, дисектори, разпаториуми и др.

УПРАЖНЕНИЕ № 44 – 2 часа. Специфичен инструментариум – съшиватели, лапароскопски и ендоскопски инструменти.

1. Механични съшиватели – циркулярен, линеарен
2. Инструменти за миниинвазивна хирургия – граспери, дисектори, коагулатори, аспиратор-инсуфлатори

УПРАЖНЕНИЕ № 45 – 2 часа. Обща оперативна техника – принципи.

1. Основни принципи и правила.
2. Техника на разединяване на тъкани – кожа, фасция, мускули, перитонеум.
3. Техника на съединяване на тъкани

КОНСПЕКТ

ПО ПРОПЕДЕВТИКА НА ХИРУРГИЧЕСКИТЕ БОЛЕСТИ

От 2000 година, след приключване на Проект „ТЕМПУС” СЕП 12480- 97

„ Преструктуриране на учебните програми по хирургия и хармонизирането им с европейските изисквания” съвместно с Университетите по Медицина в Брюксел, Белгия и Маастрихт, Холандия, устният изпит и конспектите бяха подменени с тестов и писмен изпит по тематична програма.

ТЕМАТИЧНА ПРОГРАМА

за писмен изпит по Пропедевтика на Хирургическите Болести за студенти медици III курс

I част Теория

1. Кратки исторически данни за развитието на хирургията. Хирургията в България.
2. Антисептика. Исторически данни. Средства за постигане на антисептиката.
3. Асептика. Исторически данни. Устройство на операционен блок.
4. База и средства за провеждане на хирургическото лечение. Организация и планиране на хирургичното отделение. Хирургичен инструментариум, шевни материали, превързочни и допълнителни материали, операционно облекло.
5. Предоперативна подготовка и изследване на болния.
6. Следоперативен период. Следоперативни усложнения – хирургични, белодробни, сърдечно-съдови, бъбречни, на храносмилателния тракт, чернодробни, хепаторенален синдром.
7. Подготовка на оперативния екип за операция. Подготовка на оперативното поле.
8. Хирургична операция. Видове операции.
9. Приложение на антибиотичните средства в хирургията. Показания. Усложнения.
10. Основни манипулации в хирургията. Пункция – видове, показания, техника. Пункция на съдове и анатомични кухини.
11. Основни манипулации в хирургията. Пункция на новосформирани кухини – абсцес (горещ и студен) и хематом. Сондиране – видове, показания, техники.
12. Основни хирургически интервенции. Томия. Стомия.
13. Основни хирургически интервенции. Инцизия. Екцизия. Трепанация.
14. Основни хирургически интервенции. Анастомоза. Байпас.
15. Основни хирургически интервенции Резекция. Ектомия. Ампутация.
16. Анестезия – исторически данни. Определение. Класификация. Видове.
17. Местна анестезия – видове, лекарствени средства, показания, техника на извършване, усложнения.
18. Шок – видове, патофизиология, основни принципи на корекция.
19. Клинична смърт – основни клинични характеристики. Реанимационни мероприятия.
20. Вродени заболявания. Тератогенни фактори. Пренатална диагностика.
21. Основни принципи на хирургическото лечение на вродените болести.
22. Вродени заболявания на главата и шията.
23. Вродени заболявания на храносмилателния тракт.
24. Травми. Определение за травма и травматизъм. Видове травми. Класификация.
25. Закрити механични травми. Контузия. Компресия. Травматична токсикоза (Кръш-синдром). Травматичен деколман.
26. Закрити травми на глава. Комоцио, контузио, компресио церебри.
27. Закрити гръдни и коремни травми.

28. Открита травма – рана.
29. Контузна и разкъсно – контузна рана.
30. Порезна рана. Рана от ухапване.
31. Огнестрелна рана. Прободна рана.
32. Заздравяване на рани – първично, вторично. Шев на рани. Видове. Ръбец (цикатрикс).
33. Лечение на рани. Принципи при лечение на раните.
34. Следоперативни усложнения на раната.
35. Изгаряне. Определение, видове степени, определяне на повърхността, фази на изгаряне, клинични симптоми, основи на лечението, консервативно и оперативно, реанимация.
36. Повреди от електрически ток – местни, общи. Химични изгаряния.
37. Измръзвания. Определение, видове, степени, прояви, основи на лечението.
38. Кръвотечение – определение, класификация, патофизиология, клинична картина, лечение.
39. Кръвоспиране. Временно и дефинитивно кръвоспиране. Методи.
40. Кръвопреливане – история, система АВО и резус система /Rh/. Определяне на кръвни групи. Процедура на кръвопреливането. Избор на дарителска кръв за кръвопреливане.
41. Кръвопреливане – показания и противопоказания за кръвопреливане. Клинични прояви на имунните и хемолитичните реакции. Грешки и усложнения при кръвопреливане.
42. Кръвопреливане. Действие на прелятата кръв. Видове кръвопреливане. Показания и противопоказания за кръвопреливане. Кръвни продукти.
43. Трансплантология – определение, терминология. Трансплантация на тъкани.
44. Пластични и възстановителни операции. Определение, видове.
45. Трансплантология. Трансплантация на органи – бъбрек, сърце, черен дроб, бели дробове, панкреас и др.
46. Същност на възпалението. Морфологични промени и патофизиология на възпалителния процес. Местни и общи клинични признаци на възпалението.
47. Източници и пътища на разпространение на възпалителния процес.
48. Класификация на хирургичната инфекция. Причинители на хирургични инфекции. Остра гнойна инфекция – абсцес.
49. Остра гнойна инфекция – флегмон. Хронична гнойна инфекция.
50. Гнойни инфекции на кожата и нейните придатъци - фоликулит, фурункул, карбункул, хидроаденит.
51. Гнойна инфекция на лимфна система. Лимфангит и лимфаденит. Елефантиаза.
52. Обща гнойна инфекция (сепсис) - класификация, етиология, патогенеза.
53. Обща гнойна инфекция (сепсис) - клиника, диагностика и лечение. Абдоминален сепсис.
54. Анаеробна газова инфекция.
55. Тетанус – клиника, лечение и профилактика.
56. Специфични възпалителни заболявания. Туберкулоза. Показания и хирургично лечение на туберкулозата. Актиномикоза.
57. Ехинококоза.

58. Остра артериална непроходимост. Остра артериална тромбоза. Емболия – видове.
59. Хронична артериална непроходимост – синдром и болест на Рейно, болест на Бюргер, облитерираща атеросклероза, диабетна ангиопатия.
60. Некрози и гангрени. Класификация на гангрениите. Сухи и влажни гангрени.
61. Венозна недостатъчност. Варици – етиология, клиника и усложнения.
62. Тромбофлебит и флеботромбоза.
63. Аневризма - определение. Видове. Клинични прояви.
64. Язви и фистули. Етиология. Класификация.
65. Остеомиелит – етиология, видове. Периостит и перихондрит.
66. Хирургична онкология. Епидемиология на злокачествените новообразования. Биология на малигнената трансформация.
67. Съвременни теории на канцерогенезата. Генетични аспекти, тумори с наследствено предразположение.
68. Ранна диагностика на злокачествените заболявания, скринингови методи, тестове за ранна диагностика.
69. Общи принципи на лечението на злокачествените новообразуванията. Абластика и антибластика. Комбинирани методи за лечение - лъче- химио-, хормоно-, имунотерапия.
70. Класификация на новообразуванията. Морфология и биология на туморния растеж. Преканцерози. Паранеопластични синдроми.
71. Клинична класификация на злокачествените тумори. TNM – система. Основни апаратни и инструментални методи. Морфологична диагностика. Туморни маркери.
72. Доброкачествени и злокачествени новообразувания от епителен произход.
73. Доброкачествени и злокачествени новообразувания от съединителна тъкан.
74. Смесени тумори.
75. Хирургична ендоскопия – принципи и показания. Бронхоскопия, фиброгастроскопия, ректороманоскопия и фиброколоноскопия.
76. Хирургична ендоскопия – принципи и показания. Лапароскопия – техника, показания, противопоказания. Бронхоскопия, VATS.
77. Лапароскопска (миниинвазивна хирургия) – история, развитие, принципи. Предимства и недостатъци. Необходима апаратура и инструментариум. Видове лапароскопски операции.
78. Лапароцентеза. Торакоцентеза. Пункционна биопсия.
79. Робохирургия и телехирургия.

ЛИТЕРАТУРА

1. „ОБЩА ХИРУРГИЯ“ – под редакцията на проф. В. Димитрова, дмн София, 2011 г.
2. „ОСНОВИ НА ХИРУРГИЯТА“ – Ръководство по хирургия с атлас, под редакцията на чл. кор. Д. Дамянов, том. II, София, 2012 г.
3. „ОБЩА ХИРУРГИЯ“, 2013, под редакцията на доц. Стоянов, дм
4. „РЪКОВОДСТВО ЗА ПРАКТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ПО ОБЩА И ОПЕРАТИВНА ХИРУРГИЯ“ – под редакцията на проф. В. Димитрова, дмн, София, 2011 г.
5. Принципи на хирургията, Шварц, IX издание

4. „ОБЩА И ОПЕРАТИВНА ХИРУРГИЯ“ – под редакцията на проф. Р. Гайдарски, София, 1994г.
5. „РЪКОВОДСТВО ЗА ПРАКТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ПО ПРОПЕДЕВТИКА НА ХИРУРГИЧНИТЕ БОЛЕСТИ“ – А. Атанасов, Ив. Груев, Медицина и физкултура 1984 г.
6. ЛЕКЦИОНЕН КУРС ПО ХИРУРГИЯ – записки от лекции, 2020/2021 г.

II част Практика

1. Хирургична анамнеза.
2. Снемане на общ статус. Физикални и инструментални методи за изследване на болния.
3. Снемане на локален статус – оглед, палпация, перкусия, аускултация.
4. Локален статус на туморна формация.
5. Изследване на глава. Изследване на шия.
6. Изследване на гръден кош.
7. Изследване на млечна жлеза.
8. Изследване на корем.
9. Изследване на болен с херния на предна коремна стена.
10. Изследване на аноректална област.
11. Изследване на урологично болен.
12. Изследване на болен с рана.
13. Временно кръвоспиране.
14. Окончателно кръвоспиране.
15. Кръвопреливане – показания, техника, кръвни групи.
16. Бинтови превръзки – глава, гръден кош.
17. Бинтови превръзки – горен и долен крайник.
18. Стомашно и дуоденално сондиране. Сонда на Блякмор.
19. Инжекции. Видове и показания
20. Клизми. Видове и показания.
21. Изследване на болен с гнойна инфекция на меките тъкани. Абсцес, флегмон.
22. Превръзки на асептични и септични рани.
23. Хирургически инструментариум. Видове инструменти и начин на употреба.
24. Техника на разединяване на тъкани – кожа, фасция, мускули, перитонеум.
25. Техника на съединяване на тъкани.
26. Първична хирургична обработка на рана. Ранен и късен вторичен шев.

К О Н С П Е К Т

ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ХИРУРГИЧЕСКИ БОЛЕСТИ

1. Местна анестезия – видове. Анестезионни вещества. Методика на прилагане на анестезионна инфилтрация, проводна анестезия.
2. Рани – класификация. Особенности на отделните видове рани. Течение и заздравяване на раните. Лечение на раните. Първична хирургична обработка – показания, срокове за извършване, техника. Първичен шев на обработената рана. Показания и противопоказания. Лечение на инфектирани рани. Първично отсрочен шев. Вторични шевове – показания.
3. Термични изгаряния, патогенеза, местни изменения – степени. Определяне размерите на изгорената повърхност. Клинични фази на термичната болест. Локално и общо лечение. Усложнения.
4. Измръзвания. Условия за получаване на измръзвания. Патогенеза на тъканните промени. Степени на локалните изменения. Клинично течение. Първа помощ и лечение. Окопно стъпало. Общо измръзване.
5. Кръвотечение – видове. Компенсаторни реакции на организма при кръвозагуба. Остър анемичен синдром, хемодинамични и хематологични промени – значението им за оценка степента на кръвозагубата. Хеморагичен шок.
6. Кръвоспиране. Спонтанно кръвоспиране. Механизъм на кръвоспирането. Лекарствени средства за стимулиране на кръвоспирането. Изкуствено кръвоспиране – временно и окончателно. Методи за изкуствено кръвоспиране.
7. Кръвопреливане. Кръвни групи – методи на определяне. Проби за съвместимост. Действие на прелятата кръв. Реакции и усложнения след кръвопреливане. Методи на вземане, консервиране и съхраняване на кръв. Кръвозаместващи течности. Кръвни деривати.
8. Шок – определение, класификация, патогенеза, клинична картина и лечение.
9. Остра гнойна инфекция. Причинители. Тъканни процеси – фази на развитие. Абсцес и флегмон – патологоанатомична характеристика. Местна и обща симптоматика.
10. Гнойна инфекция на кожата и кожните придатъци. Фурункул, карбункул, хидрозадениит, еризипел.
11. Лимфангит и лимфадениит. Елефантиаза.
12. Варикозна болест.
13. Флеботромбоза. Тромбофлебит. Патологоанатомия и патофизиология. Клинична картина, методи на лечение. Постфлебитен синдром.
14. Остра артериална недостатъчност на магистралните съдове.
15. Хронична артериална недостатъчност. Диабетична, атеросклеротична гангрена. Морбус Рейно, Морбус Бюргери.
16. Остеомиелит. Класификация. Травматичен остеомиелит. Остър хематогенен остеомиелит – причинители, патогенеза, еволюция на гнойно-възпалителния процес. Клиника и диагностика. Лечение в острия стадий. Хроничен остеомиелит – патологоанатомична и клинична характеристика, лечение.
17. Панарициум и флегмон на ръката. Видове панарициуми – локализация и разпространение на гнойния процес. Лечение.
18. Обща гнойна инфекция: сепсис, септикопиемия – определение, клинична картина, лечение. Ендотоксичен шок.
19. Анаеробна газова инфекция – причинители, патогенеза, тъканни процеси, клиника, диагностика, профилактика и лечение.
20. Тетанус – причинители, патогенеза, клинична картина, профилактика и лечение.
21. Вродени кисти и фистули на шията. Произход, локализация и лечение.
22. Гуша. Класификация. Ендемична гуша – етиология, клиника, диагностика и лечение.
23. Тиреотоксикоза. Тиреоидити – видове, клиника, лечение.
24. Рак на щитовидната жлеза – диагноза и диференциална диагноза. Принципи на лечение.

25. Доброкачествени тумори и дисхормонални заболявания на млечната жлеза.
26. Рак на млечната жлеза. Стадийн на протичане. Диагноза, диференциална диагноза, диагностика и лечение.
27. Остри гнойни мастити. Пътища за проникване на инфекцията. Локализация на гнойниците, клиника, диагностика и лечение.
28. Закрити гръдни травми. Класификация. Патогенеза. Счупване на ребра – единични и множествени. Гръден капак – патофизиология, клиника и лечение. Закрити плевропулмонални травми.
29. Травматичен хемоторакс. Видове. Клиника, първа помощ, принципи на лечение.
30. Травматичен пневмоторакс. Видове. Клиника, първа помощ, принципи на лечение.
31. Открити гръдни травми – класификация. Открити плевропулмонални травми. Пневмоторакс, видове, клинична картина, лечение. Наранявания на медиастинални органи /сърце, трахея, големи съдове, хранопровод/ - клиника, първа помощ.
32. Плеврални емпиеми – видове, диагноза, лечение.
33. Абсцес и гангрена на белия дроб – етиология, патоанатомия, клиника, диагностика, диференциална диагноза, лечение.
34. Бронхиектазии. Етиопатогенеза, клиника, диагностика, лечение.
35. Ехинокок на белия дроб – начини на проникване, клиника, диагностика, диференциална диагноза, лечение.
36. Рак на белия дроб. Данни за етиология. Класификация, патологоанатомия. Стадии на протичане. Клиника, диагностика и лечение.
37. Методи за изследване на хранопровода. Вродени заболявания на хранопровода. Дивертикули на хранопровода.
38. Рак на хранопровода.
39. Кардиоспазъм /ахалазия/ - етиология, патофизиология, клиника, диагностика, диференциална диагноза, лечение.
40. Остри медиастинити. Причини, клиника, диагностика и лечение.
41. Тумори и кисти на медиастинума. Синдром на горна празна вена.
42. Хернии – определение, етиология, анатомични елементи, класификация, усложнения. Заклежана херния – видове заклежвания, клинична картина, хирургична тактика и лечение.
43. Ингвинални хернии. Анатомични предпоставки – ингвинален канал. Видове ингвинални хернии – клинични особености, оперативни методи.
44. Пъпни хернии, хернии на бялата линия. Причини за появата им. Принципи на оперативно лечение.
45. Следоперативни хернии. Бедрена херния. Причини за появата им. Принципи на оперативно лечение.
46. Диафрагмална херния – класификация. Хиатална херния – клиника, диагностика, принципи на лечение. Вродени и придобити хиатални хернии.
47. Травми на корема – закрити и открити. Клиника и диагностика. Показания за спешна хирургическа намеса.
48. Язва на стомаха и дуоденума. Усложнения на язвата. Клиника, диференциална диагноза. Показания за хирургическо лечение. Принципи на хирургичното лечение.
49. Стеноза, пенетрация и дегенерация на стомашна и дуоденална язва. Клиника, диференциална диагноза. Показания за хирургическо лечение. Принципи на хирургичното лечение.
50. Перфорация на стомашни и дуоденални язви – клиника и диагностика. Принципи на оперативно лечение.
51. Остри кръвотечения от стомашно-чревния тракт. Диагностика, диференциална диагноза. Тактика. Неоперативно лечение. Показания за хирургическа намеса. Принципи на оперативното лечение.

52. Рак на стомаха. Патоанатомични форми. Стадии на протичане. Разпространение. Лимфни колектори. Клиника, диагностика. Радикални и палиативни операции при различни локализации на стомашния рак.
53. Холелитиаза. Патогенеза, клиника, диагноза. Усложнения. Хирургическо лечение.
54. Остър холецистит – патоанатомични форми, клиника, диагностика, тактика, усложнения, лечение.
55. Обтурационен иктеричен синдром.– причини, съвременна диагностика, диференциална диагноза, лечение.
56. Ехинокок на черния дроб – начин на заразяване и проникване на паразита в черния дроб. Структура на кистата. Клиника, диагностика, хирургическо лечение. Усложнения. Чернодробни абцеси.
57. Остър панкреатит – етиология, патогенеза, патоанатомични форми, клиника, диагностика и лечение.
58. Остър апендицит – етиология, патоанатомични форми. Клиника, диагностика и диференциална диагноза. Усложнения.
59. Особенности на острия апендицит в детската, старческа възраст и при бременни жени.
60. Остра чревна непроходимост /илеус/ - класификация, патогенеза клиника, диагностика. Общи принципи на лечение.
61. Обтурационен илеус. – причини, особености на клиничното протичане, диагностика и лечение.
62. Динамичен илеус. – причини, особености на клиничното протичане, диагностика и лечение.
63. Странгулационен илеус. Форми, особености, усложнения, клиника, диагностика и лечение.
64. Инвагинация – локализация и форми, етиология, клиника, съвременна диагностика, лечение.
65. Тумори на панкреаса.
66. Рак на черен дроб, жлъчен мехур и жлъчни пътища.
67. Хроничен панкреатит. Усложнения. Кисти и псевдокисти на панкреаса.
68. Мезентериална тромбоза.
69. Остър гноен перитонит. Класификация. Причинители, начини на проникването им в перитонеалната кухина. Еволюция на острия перитонит. Клинични симптоми в различните стадии, диагностика. Принципи на лечение. Съвременни методи на лечение.
70. Локални перитонити – най-чести форми, етиология, клиника, съвременна диагностика, лечение.
71. Първични /хематогенни / перитонити. Видове, етиология, клиника, лечение.
72. Рак на дебелото черво – честота на локализацията в различните отдели. Клиника и диагностика при различните локализации. Принципи на хирургично лечение. Усложнения.
73. Пролапс на ануса и ректума.
74. Рак на правото черво. Локализация, пътища за метастазирание, клиника, съвременна диагностика, усложнения. Хирургическо лечение – радикални и палиативни методи. Сфинтеросъхраняващи операции.
75. Аноректални абцеси и фистули.
76. Хемороиди – етиология, клиника, диагностика, усложнения, лечение.
77. Семиотика на урологичните заболявания. Механизъм на нормалната микция. Анурия от урологичен произход- дефиниция, класификация, диагностика, поведение по спешност.
78. Клинични (физикални) методи за изследване на урологично болен.

79. Лабораторни изследвания в урологията- урина, кръв, еякулат, простатен секрет. Спермални показатели- клинична интерпретация. Туморни биомаркери и хормонален панел за изследване на урологично болен. Хоспитализъм в урологията.
80. Функционални методи за изследване на долните пикочни пътища (уродинамика).
81. Конвенционални рентгенови и ехографски методи на изследване в урологията.
82. Инструментални методи за изследване в урологията. Биопсични методи за изследване в урологията.
83. Остра и хронична бъбречна недостатъчност от урологични причини- клиника, лечение. Бъбречна трансплантация- най- общи аспекти.
84. Ретенция на урината- етиология, класификация, патогенеза, диагностика, спешни методи за лечение. Катетеризация на пикочен мехур и супрапубична деривация на урината.
85. Незадържане на урината при мъже и жени- етиология, класификация, патогенеза, диагностика, лечение.
86. Обструктивни уропатии- класификация, диагностика, лечение.
87. Хидронефроза и пионефроза- дефиниция, патоанатомични промени, клинична картина, диагноза, лечение.
88. Свръхактивен пикочен мехур- дефиниция, клинични признаци и симптоми, поведение.
89. Вродени аномалии на горни пикочни пътища.
90. Вродени аномалии на долни пикочни пътища. Вродени заболявания на мъжките гениталии. Хипогонадизъм при мъжа.
91. Бъбречно- каменна болест- епидемиология, специфични рискови фактори за литогенеза, патогенеза, видове камъни според химичния състав. Клинична картина и диагностика(хирургични аспекти).
92. Бъбречно- каменна болест- усложнения, съвременни методи за лечение (медикаментозно; хирургично- отворена и минимално инвазивна хирургия).
93. Остър гноен пиелонефрит- дефиниция, етиология, еволюция, лечение, прогноза. Уросепсис и септичен (ендотоксичен шок) - дефиниция, етиология, патогенеза, видове и поведение.
94. Травми на горни пикочни пътища.
95. Травми на долни пикочни пътища и мъжки полови органи.
96. Тумори на бъбречния паренхим, Уротелни карциноми.
97. Някои заболявания на penisа- фимоза, индурацио penis пластика, приапизъм, кавернитите и гангрена. Новообразувания на половия член. Тумори на тестисите и епидидима.
98. Бенигна простатна хиперплазия. Рак на простатната жлеза- епидемиология, класификация, клинични симптоми и признаци, диагностика, методи на лечение- хирургични и алтернативни.
99. Възпалителни заболявания на пикочния мехур и простатната жлеза- етиология, класификация, хирургични аспекти. Остър скротум от травматични, възпалителни и невъзпалителни нокси. Хидроцеле и варикоцеле.
100. Мъжка репродуктивна система. Анатомичен път за транспорт на еякулата. Нарушения е еякулацията. Мъжки инфертилитет.
101. Разстройство на мъжката полова функция (Еректилна дисфункция)- дефиниция, видове, поведение- медикаментозно и хирургично.
102. Вродени изкълчвания на тазобедрената става.
103. Вродени криви ходила.
104. Сколиоза – вродена и ювенилна.
105. Тендовагинити, бурсити, инсерционити, периартрит.

106. Туберкулоза на костите и ставите. Туберкулозен спондилит.
107. Тумори на костите. Класификация. Злокачествени костни тумори. Остеогенен сарком, хондросарком, сарком на Юинг.
108. Счупване на костите. Класификация според мястото на счупването, механизма, фрактурната плоскост, вида на разместванията. Общи клинични симптоми, диагностика. Първа помощ, имобилизация.
109. Счупване на ключицата и лопатката.
110. Счупване на раменната кост.
111. Счупване на костите на предмишницата. Фрактура ради и лок типико.
112. Счупване на бедрената шийка.
113. Счупвания на бедрената кост – пертрохантерни, диафизарни, надкондилни, кондилни.
114. Счупване и изкълчвания в областта на глезенната става.
115. Счупване на голямо-пищялната кост.
116. Счупване и изкълчване на гръбначния стълб.
117. Счупване на таза с и без увреди на тазовите органи.
118. Изкълчвания на раменната става. Първично изкълчване.
119. Мекотъканни повреди на коляното / скъсване на менискусите, кръстосаните и колатералните връзки/.

11.07.2022 г.

ИЗГОТВИЛ: .....
/проф. д-р Б.Сакакушев, дм/